

EESTI KESKERAKONNA VALIMISPLATVORM RIIGIKOGU XI KOOSSEISU VALIMISTEL

1. Palka juurde!

Eesti palgad peavad olema Euroopa Liidus konkurentsivõimelised. Madalate palkade tõttu on alanud massiline, eeskätt noore ja kvalifitseeritud tööjõu väljavool Eestist. Me ei saa jääda odava tööjõuga maaks ega rajada oma majandust odava tööjõu sisseveole. Kujunenud olukorras on meile jäänud ainult üks võimalus: tõsta palku ja minna üle teadmistepõhisele majandusmudelile. Seda protsessi on võimalik alustada avaliku sektori keskmise palgataseme viimisest EL keskmiseni, see on 25 tuhande kroonini kuus. Selleks on vaja igal aastal valimistele järgneva nelja aasta jooksul tõsta avaliku sektori töötajate keskmist palka 23 protsendi võrra. Palkade tõus avalikus sektoris toob kaasa piisava surve erasektorile suurendamiseks ka seal innovaatsilisust, tööviljakust ja palka.

2007. a eelarves saavutasime:

- Keskerakonna eestvedamisel on juba ette nähtud õpetajate, politseinike, päästetöötajate palga suurendamine keskmiselt 20-30 protsendi võrra; sotsiaalvaldkonna ja kultuuritöötajatel aga 15-25 protsenti. Kuni 15% kasvavad ka teiste riigiteenistujate palgad.

Meie tegevuskava 2007-2011:

1. Viime avaliku sektoris töötavate lasteaiakasvatavate; õpetajate, õppejõudude ja teadlaste; politseinike ja päästjate; sotsiaal- ja tervishoiutöötajate; kultuuri- ja sporditöötajate; tolli- ja maksuametnike ning piirivalvajate ja kaadrikaitseväelaste keskmise palga nelja aastaga 25 tuhande kroonini kuus. Riiklikult kehtestatud alampalk ja kollektiivlepingud ei tohi pidurdada palgatõusu.
2. Kehtestame avalikus sektoris õiglase ja läbipaistva palgasüsteemi.

2. Õigluse tagab vaid tugev ja aktiivne riik!

Meie toetame tugeva riigi kontseptsiooni. Tugev on avatud ning kodanike usaldusele põhinev riik. Rahvas peab tundma ennast riigi elu oluliste otsustuste suunajana.

Eesti maksusüsteem stimuleerib niinimetatud *kahe Eesti* teket, kus rikkamatele on loodud eeldused veelgi rikastuda, vaesematele aga ei ole antud võimalust omal jõul vaesusest välja rabelda ja ennast väerika kodanikuna tunda. Riik peab võimaldama igapähe iseseisvalt ja väerikalt oma eluga toime tulla.

Astmelise tulumaksu idee leiab uusi toetajaid. Sellel on kindel koht meie lepingus Rahvaliiduga ja ka Sotsiaaldemokraatlik Erakond on oma valimisplatvormis selle üles võtnud. Kolme partei ühine tegevus astmelise tulumaksu sisseviimisel annaks võimaluse see idee praktikas ellu viia.

Oleme üks rahvas, kuid Eestis elab palju rahvusi. Eestis peab olema kõigil turvaline ja hea elada.

Meie tegevuskava 2007-2011:

1. Kehtestame 26 protsendilise üksikisiku tulumaksumäära tuluosale, mis ületab neljakordset keskmist palka.
2. Võrdsustame tulumaksuvaba miinimumi alampalgaga.
3. Alustame luksускаupade täiendavat maksustamist.
4. Peatame üldise maksukoormuse alanemise.
5. Viime 2011. aastaks sisse presidendi otsevalimise ja seadustame rahvaalgatuse.
6. Kaasame ülikoolid ja teadusasutused riiklike otsuste ettevalmistamisse.

7. Muudame riiklikud infobaasid ja registrid tõesteks ja kodanikele mugavamaks.
8. Toetame kodanikuühiskonna tugevdamisele suunatud programme ja suurendame mittetulundusühingute ja nende katusorganisatsioonide tegevustoetusi.
9. Pooldame külavanemate staatuse tugevdamist ning vastavasisuliste koolitusprogrammide rahastamist.

Hoiame ühte!

1. Viime ellu rahvustevahelisi pingeid ja vaenu välistavat poliitikat.
2. Tagame kõigile Eesti elanikele tasuta eesti keele õppe ulatuses, mis võimaldab sooritada kodakondsuse saamiseks vajaliku keeleeksami.
3. Arendame rahvusvähemuste lõimumise võimalusi kõikides ühiskonnaelu valdkondades sh kohaliku omavalitsuse tasandil.
4. Tagame kvaliteetse venekeelse hariduse ja venekeelse gümnaasiumi säilimise.
5. Toetame vähemusrahvuste kultuuri arengut, suurendades pühapäevakoolide ja kultuuriseltside riigipoolset rahastamist.
6. Looime ETV digitaliseerimise käigus eraldi venekeelse avalik-õigusliku telekanali.

3. Turvaline Eesti

Meie eesmärgiks on turvaline Eesti, kus väheneb kuritegevus ning vägivalla läbi, liikluses, tulekahjudes ja teistes õnnetustes vigastatute ja hukkunute arv. Peame väga oluliseks tegeleda alkoholismi, joomarluse ja narkootikumide vastase võitlusega. Korrakaitseorganitel tuleb tugevdada koostööd kohaliku omavalitsuse, vabatahtlike ja kolmanda sektoriga. Ühiskonnal tuleb turvalisust senisest enam väärtustada ja panustada jõulisemalt inimestesse, kes turvalisuse eest igapäevaselt hoolt kannavad.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- Oleme peatanud kuritegevuse kasvu. 2006.a. vähenes kuritegevus 10%.
- Sisejulgeoleku töötajate palga tõstmisega oleme teinud esimese sammu professionaalse tööjõu säilitamiseks. Tõstsime politseinike, päästeametnike, piirivalveametnike, maksu- ja tolliametnike ja vanglaametnike palka keskmiselt 30%.
- Munitsipaalpolitsei loomisega andsime omavalitsustele õiguse ja kohustuse osaleda turvalisuse tagamisel. Munitsipaalpolitsei on loodud Tallinnas, Pärnus ja mitmes teises omavalitsuses.
- Kolmekordistasime vägivallakuriteos kannatanu hüvitise määra, suurendades seda 50 000 kroonilt 150 000 kroonini.
- Politseiametile andsime loa sõlmida rendilepingud kuni 750 uue sõiduki ja Päästeametile kokku kuni 68 uue sõiduki soetamiseks;
- Käivitasime riikliku ohvriabisüsteemi.

Meie tegevuskava 2007-2011:

1. Palgareformiga tõstame politseinike, päästjate, piirivalvajate, maksu- ja tolliametnike ning vanglatöötajate keskmist palka igal aastal vähemalt viiendiku võrra.
2. Meie prioriteediks on võitlus organiseeritud kuritegevuse, korruptsiooni, uimastite leviku ja tarvitamisega seotud kuritegevusega.
3. Tagame kõigile elanikele korrakaitse- ja päästeteenuse kiire kättesaadavuse ja professionaalse teenuse osutamise.
4. Hädaabikutsetele kiiremaks reageerimiseks ja abi osutamiseks loome ühe ühise üleriigilise hädaabinumbri.
5. Töötame välja sisejulgeoleku riskide ja kriiside ennetamise ning tagajärgede kiire likvideerimise süsteemi.
6. Narko- ja alkoholismivastase võitlusega, teede olukorra parandamisega ning liiklusjärelvalve tõhustamisega tagame surma- ja vigastustega lõppevate liiklusõnnetuste arvu vähenemise.
7. Laiendame riigipoolset tasuta õigusabi vähekindlustatutele ja pensionäridele.

8. Rakendame sisejulgeolekut tagavate asutuste vahelise operatiivraadiosidevõrgu riigi julgeoleku, inimeste elu ja tervise, turvalisuse ning avaliku korra tagamiseks.
9. Jätkame sisejulgeolekut tagavate asutuste tehnika ja varustuse uuendamist ning kaasaegse töökeskkonna loomist.
10. Laiendame ennetustegevust. Loome riikliku rehabilitatsiooni- ja kriisiabikeskuste võrgustiku.
11. Suurendame järgmise nelja aasta jooksul kulutusi sisejulgeolekule poolteist korda kiiremini, kui kasvab Eesti riigieelarve tervikuna.
12. Palkame juurde kohtunikke ning loome võimalused kiiremaks ja kvaliteetsemaks kohtumenetluseks.
13. Suurendame kohaliku omavalitsuse tulubaasi, et ennetustöö osana edendada kohalikku vabaaja- ja huvitegevust ning turvalisusele suunatud linnaplaneerimist.
14. Anname munitsipaalpolitseile täiendavaid õigusi avaliku korra ja liiklusohutuse tagamiseks ning õigusrikkumiste ennetamiseks.
15. Taastame likvideeritud päästekompaniid, et suurendada riigi võimekust reageerimaks kriisiolukordadele ja suurõnnetustele.
16. Kompenseerime kriisiolukorras vabatahtlike abistajate päevatasu tööandjale ning motiveerime vabatahtlike osalemist avaliku korra tagamisel, päästetöödel ja rehabilitatsioonialases tegevuses.
17. Kindlustame kaasaegse sisejulgeolekualase hariduse. Arendame kutseõpet Paikuse Politseikoolis, Väike-Maarja Päästekoolis ja Muraste Piirivalvekoolis. Loome Murastesse sisejulgeolekualase teadus- ja kõrghariduskeskuse.

4. Pensionid ja sotsiaalhoolekanne

Meie prioriteediks on kõigi Eesti inimeste sotsiaalne kindlustunne. Meie kindlustame sotsiaalse turvalisuse igale inimesele, sõltumata tema vanusest, soost, rahvusest, elukohast, jõukusest, võimekusest ja tervisest. Iga inimene on väärtus ning talle peab olema tagatud võimalus leida ühiskonnas oma koht ning tunda ennast vajaliku ning kaasatuna. Väärtustame pensionäride elutööd. Meie valitsuses olles kasvasid sotsiaalse kaitse kulud 2006. aastal võrreldes 2005. aastaga ligi kolmandiku võrra, kiiremini ükskõik millise teise valdkonnaga võrreldes.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- Viisime läbi Eesti suurima pensionitõusu: tõstisime keskmist riiklikku vanaduspensionit 2006. aastal ligi 700 krooni ehk 3136 kroonini kuus (üle 27 %). Vähemalt samas tempos tõusid töövõimetus-, toitjakaotus- ja rahvapensionid. Meie võimuloleku kahe aastaga on pension tõusnud kokku 1200 krooni.
- Lõpetasime ealise diskrimineerimise: kaotasime töölepinguseadusest paragrahvi, mis lubas töötaja 65 eluaasta täitumisel vallandada.
- Pensionikassa eelarvet täiendasime lisaks sotsiaalmaksu laekumistele 5 miljardi krooniga. Tagasime pensionikassa jätkusuutlikkuse ning kompenseerisime pensionikassast tehtud II samba kogumispensioni maksed.
- Rahvapensionärid hakkasid saama palka pensioni kaotamata.
- Puuetega inimeste rehabilitatsioonile suunasime üle kuue korra enam raha – 2005 a eelarves oli 14 miljonit krooni, 2007 a. eelarves juba üle 86 miljoni krooni.
- Parandasime puuetega inimeste tööhõivet-aitasime tööle ligi 1000 puudega inimest.
- 2007. aastal kasvavad hoolekandetöötajate palgad 25%. Riiklikele hoolekandeesutustele eraldasime 2007. aastaks 25% rohkem raha kui 2006. aastal.
- Tõstisime 2006.a. puuetega laste toetusi 25% võrra.
- 2007. aastast maksame iga puudega lapse hoiu eest 2350 krooni toetust.
- Tõstisime töötutoetuse 400 kroonilt 1000 kroonini kuus ja toimetulekutoetuse piiri 900 kroonini kuus.

Meie tegevuskava 2007-2011:

Pensionäridele

1. Tõstame 2007. aastal keskmise vanaduspensioni 3700 kroonini kuus.
2. Suurendame keskmist vanaduspensioni pooleni Eesti keskmisest netopalgast. Palgareformi täies mahus realiseerumisel on keskmine vanaduspension selleks tähtjaks üle 8000 krooni.
3. Jätkame kogumispensioni II sambasse ülekantava raha kompenseerimist pensionikassale riigieelarvest, välistades II samba rahastamise tänaste pensionäride arvelt.
4. Vanaduspension jääb tulumaksuvabaks.
5. Muudame riikliku pensionikindlustuse solidaarseks ja õiglaseks. Tõstame pensioniosaku koefitsienti ja pensioni baasosa .
6. Meie ei toeta pensioniea tõstmist, kuna Eesti keskmine eluiga on Euroopa Liidu madalaim.
7. Lõpetame ealise diskrimineerimise: võimaldame avalikus teenistuses töötada üle 65 aastastel inimestel.
8. Hüvitame hambaproteeside kulud kõigile pensionäridele sh ka töövõimetus pensionäridele.
9. Seadustame „lesepensioni“ - anname pensionäridest abikaasade ühe poole surma korral võimaluse pensioni diferentseerimiseks suuremat pensioni saanud abikaasa pensioni arvelt.

Puuetega inimestele

1. Tõstame puuetega inimeste riiklikke toetusi vähemalt 200 miljoni krooni võrra aastas.
2. Suurendame rehabilitatsiooniteenuste mahtu vähemalt kaks korda
3. Aitame tööle 3000 puudega inimest. Selleks loome toetatud töökohti, koolitame puudega töötajaid ning nende juhendajaid.
4. Laiendame üleriigiliseks puuetega inimeste toetamiseks mõeldud teenuste nimistut (isiklike abistajate, tõlkide, invatranspordi, abivahendite, elamute kohandamise jm teenused)
5. Pikendame puuetega laste vanemapuhkust 14 päevani aastas.

Sotsiaalhoolekandes:

1. Toetame kõiki Eestis elavaid Tšernobõli veterane võrdselt represseeritutelega.
2. Tõstame lastekodude ja erihooldekodude rahastamist igal aastal 25%, investeerime lastekodudesse ja erihooldekodudesse 4 aastaga 500 miljonit krooni.

5. Tervis ja karskus

Eesti inimeste keskmine eluiga on ca 72 aastat, mis on Euroopa Liidu üks madalamaid. Meie tervisepoliitika põhineb väärtustel, milleks on – igäühe õigus tervisele, ühine vastutus tervise eest, võrdsed võimalused kõigile, sotsiaalne kaasatus. Tõenduspõhise tervisepoliitika ülimaliks eesmärgiks on täisväärtusliku elu pikendamine ja keskmise eluea tõstmine vähemalt 10 aasta võrra. Maakonnahaiglate säilitamine tagab maapiirkondade sotsiaalse turvalisuse. Tervishoiu muutmine eraõiguslikuks oli patsientidele kahjulik otsus. Ühine avalik-õiguslik ravikindlustusraha peab jaotuma solidaarselt.

Alkoholi liigtarbimine on madala keskmise eluea ja seda tingivate liiklusõnnetuste, tule- ja vägivaldsete surmade arvu peamiseks põhjuseks. Õigete väärtushinnangute kujundamiseks lastel ja noortel tuleb keelustada alkoholireklaam. Alkoholi liigtarbimise suhtes peab tekkima selgelt negatiivne ühiskondlik hoiak. Noorte riskikäitumise ja sõltuvusainete tarbimise tõttu on endiselt probleemiks HIV/AIDS.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- Arstide miinimumpalk tõusis üle kahe korra ja õdede miinimumpalk üle kolme korra.
- Kahekordistasime hambaravi ja hamba proteeside hüvitisi.
- 2006. aastal vähendasime operatsioonide järjekordi vähemalt poole aasta võrra.
- Alates 2007. aastast kindlustab riik ravikindlustusega kõik registreeritud töötud.
- Tagasime inimestele kiirabiteenuste kättesaadavuse ja järjepidevuse, võtsime kiirabi töö korralduse riigi kontrolli alla.
- Suurendasime arstide koolitustellimust ligi 40 koha võrra ehk üle 35 % ja fikseerisime selle viieks aastaks.
- Kohalik omavalitsus sai õiguse korraldada perearstiabi. Perearst ei pea enam olema ettevõtja.
- Suurendasime kiirabi rahastamist kahe viimase aastaga ligi 50%.

- Laiendasime esimest korda viimase 7 aasta jooksul ravikindlustuse tulubaasi, raviraha suureneb lisaks maksulaekumiste paranemisele kolme aastaga ligi 10%.
- Muutsime alaealistele korduva alkoholimüügi kriminaalkuriteoks.
- Avasime üleriigilise ja ööpäevaringse tasuta perearsti nõustamistelefoni – 1220.

Meie tegevuskava 2007-2011:

Inimkeskse tervishoiu tagamiseks:

1. Meie palgareform tagab arstidele miinimumpalgaks vähemalt kahekordse Eesti keskmise palga. Õdede palk jõuab vähemalt 60% arstide palgast. Riik tasub noore spetsialisti eest õppelaenu ja teeb eluaseme laenu esimese sissemaksu, kui noor spetsialist jääb tööle Eestisse.
2. Lühendame polikliinikutes järjekorra maksimaalset pikkust kolmandiku võrra. Iga aasta lühendame südame, liigese proteeside, silmakäe ja kõrva-nina-kurgu operatsioonide järjekordi poole aasta võrra.
3. Asendame praeguse 300 kroonise üheaastase hambaravi hüvituse 3000 kroonise hüvitusega kolme aasta peale.
4. Kaotame üle 200 krooni ravimite kompenseerimise piirmäära. Suurendame ravimite kompenseerimist sõltuvalt haigusest- eelkõige südame-veresoonkonna ja luu-liigeste haigetele.
5. Laiendame laste hammaste haiguste ennetuse ja edendamise programme kõigile kuni 19 aastastele noortele.
6. Muudame inimeste vaktsineerimise riigi prioriteediks. Riik vaktsineerib riskigrupid gripi ja hepatiidi vastu tasuta.
7. Igale maakonnale oma haigla! Säilitame maakonnahaiglates arstide valved, kirurgia ja sünnitusteenistuse.
8. Inimene ei tohi arstiabis jääda erinevate etappide - perearstiabi, kiirabi, haiglad - vahele.
9. Looma omavalitsustele täiendavalt võimaluse toetada hambaravi vastavalt inimeste sissetulekule ja vajadusele.
10. Seame sisse tööhõuetuse- ja kutsehaigustekindlustuse.
11. Muudame perearstiteenuse kättesaadavamaks vähendades perearsti nimistute maksimaalset suurust 2000-lt 1700-ni, parandades samas perearstide rahastamist.
12. Suurendame õdede riiklikku koolitustellimust poolteist korda- 400 õeni aastas ja anname neile suurema iseseisvuse ravitöös.
13. Looma perearsti keskuste juurde taastusravi võimalused. Suurendame ennaktempos rahastatud hooldusravi voodikohtade arvu.
14. Suurendame tervishoiu rahastamist-kompenseerime haiglatele kapitalikulud ning tagastame meditsiiniseadmete ja hoonete käibemaksu tervishoiule.
15. Investeerime haiglatesse 3 miljardit krooni.
16. Tugevdame riiklikku kontrolli tervishoiu ja haigekassa üle. Muudame praegu kasumit taotlevad, aktsiaseltsidena tegutsevad riigi haiglad tervise missiooni kandvateks sihtasutusteks.

Võitlus joomarluse ja narkomaaniaga

1. Propageerime eluterveid väärtushinnanguid koolis ning kodus-laiendame riiklikke hariduse- ja tervise edendamise programme, samuti suurendame noorte vaba aja veetmise võimalusi.
2. Keelustame alkoholireklaami televisioonis, raadios, trüki- ja välimeedias.
3. Kehtestame alkoholsete jookide üleriigilise müügikeelu hilistel õhtutundidel ja öisel ajal.
4. Tõstame alkoholi aktsiisi ning eriti alkopopsidele - longerodele ja siidritele.
5. Keelustame alkoholsete jookide jagamise sponsorlus- ja tarbijamängudes.
6. Laiendame tubakatoodete tarvitamise keeldu üldkasutatavates kohtades, muudame tubakatooted noortele raskemini kättesaadavaks ja seame eesmärgiks suitsetajate arvu vähendamise noorte hulgas.
7. Tõhustame riiklikku järelvalvet (salaviinaga kaubitsejate ja alaealistele alkoholi ostmise kaasaaitajate väljaselgitamine ja karistamine, nn puhumisreidide sageduse tõstmine jne.)

8. Loomes üleriigilise alkoholismi ja narkomaania ravi nõustamise võrgustiku. Eraldame 2% alkoholiaktsiisist tervise ennetuseks ning alkoholismi ja narkomaania vabatahtlikuks raviks.

6. Pere ja kodu

Eesti pered vajavad kindlustunnet ja riigi tuge kuni lapse täisealiseks saamiseni. Peretoetused ja vanemapalk teenivad õilsat eesmärki, kuid riigieelarvest makstavad toetused ei tohi süvendada ebavõrdsust.

Eestis praktiliselt puudub munitsipaalelamufond, mistõttu tuhandetel inimestel pole tänaseni võimalik saada endale sobivat elamispinda, mis omakorda on takistuseks sobiva töö leidmisel. Ometi on munitsipaalelamispind ainusobiv paljudele, eeskätt aga iseseisvat elu alustavatele noortele, kes ei saa või ei taha isiklikku elamispinda soetada.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- Eesti kehtib riiklik sünnitoetus 5000 krooni.
- 1. juulist 2007 tõstame lasterikaste perede toetust, kolmelapselise pere toetus kuus tõuseb 300 krooni; neljalapselise 600; viielapselise 1050 ja kuuelapselise pere 1500 krooni kuus.
- Hoolde- ja kasuperedes kasvavate laste toetust suurendasime 900-lt kroonilt 1500 kroonini kuus, ka neile laiendati elluastumise toetus võrdselt lastekodu lastega.
- Lapsetoetust makstakse õppivatele lastele (vanuses 16-19 aastat), alates 1. septembrist 2007 makstakse ka neile kuni 19 aastastele lastele, kes omandavad keskharidust õhtu- või kaugõppes;
- Vanemapalga maksmise perioodi pikendasime kolme kuu võrra.
- Erinevate linnades ja valdades (sh Tallinn) oleme ellu kutsunud aabitsatoetused, õppevahendite toetuse ning tõstnud sünnitoetuse määra;
- Põhikoolis ja kutsekoolis tagasime tasuta koolitoidu.

Meie tegevuskava 2007-2011:

Mõtleme Eesti tulevikule

1. Kehtestame lisaks teistele peretoetustele senise 600 kroonilise lapsetoetuse asemel igakuise 3000 kroonise lapsesraha, mida makstakse kuni lapse 3-aastaseks saamiseni.
2. Kehtestame I klassi minevale lapsele lisaks omavalitsuste poolt pakutavatele toetustele ühekordse riikliku aabitsatoetuse 5000 krooni.
3. Suurendame üleriigilist sünnitoetust 10 000 kroonini.
4. Tagame lasteaiakoha igale soovijale ja kõigile lastele tasuta koolieelse aasta lasteaias.
5. Tagame ravikindlustuse ja riikliku pensionikindlustuse vähemalt viit last kasvatavale mittetöötavale vanemale, makstes riigi poolt tema eest sotsiaalmaksu
6. Loomes pikapäevakoolid, et lapsevanem saaks vajadusel 1. – 6.klassis käiva lapse kella 7st 19ni turvalisse ja arendavasse keskkonda jätta.
7. Laiendame noorte koolivaheaegadel ja aastaringselt osalise tööajaga töötamise võimalusi nii õpilasmaleva rühmades kui muul viisil. Toetame laste suviseid töö- ja puhkelaagreid.
8. Toetame üksi last kasvatavat vanemat ja riikliku elatisraha fondi kiiret käivitamist.

Igale perele oma kodu

1. Ehitame 2011. aastaks noortele peredele ja uut eluruumi vajajatele üle Eesti kokku 10 000 munitsipaalkorterit, eraldades selleks 4 aastaga lisaks erasektori finantseerimisele riigieelarvest miljard krooni. Tagame riikliku munitsipaalehituse programmi raames noortele kodu vajavatele peredele munitsipaalkorterid. Korterite jagamisel on määravaks kriteeriumiks laste arv perekonnas.
2. Alustame sundüürnikele omandireformiga tehtud kahju kompenseerimist.
3. Suurendame korteriühistute korterelamute elukvaliteedi ja energiasäästlikkuse tõstmiseks suunatud riiklikku rekonstrueerimistoetust vähemalt 15%-ni.

7. Tasuta, kättesaadav ja korralik haridus kõigile!

Kool on eesti keele ja kultuuri peamine kandja. Kool kasvatab avara maailmapildiga ja kõlblisest inimest. Tugevas ja hoolivas riigis on tasuta ja hea haridus kättesaadav kõigile lastele,

noortele ja täiskasvanutele. Teadmistepõhine ühiskond vajab tarka ja haritud rahvast ning haridust väärtustavat riiki. Eestikeelne kutse- ja kõrgharidus peab olema kättesaadav kõikidele soovijatele.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- 2006. a. tõstisime õpetajate palga alammäära 5720-lt kroonilt 7000 kroonini kuus. 2007. aastal tõuseb õpetajate palga alammäär 8260 kroonini. Pedagoog-metoodiku palga alammäär tõuseb 11 400 kroonini.
- Põhikoolis ja kutsekoolis tagasime tasuta koolitoidu.
- 32 kooli juurde loodud õpilaskodudes elab üle 650 lapse.
- Üle 6000 uue tudengi saab igal aastal kõrgharidust omandada tasuta.
- Tagasime tasuta õpikud ja töövihikud, tõstes õppevahendite toetust 2007. aastal 750 kroonini.
- Tõstisime kutseõppe prestiiži. Kutseõppe rahastamine suurenes 1/3 võrra aastas kahe aasta jooksul. Kutseõpet saab omandada põhiharidusest kuni ülikooli sisseastumiseni., Kutsekoolide remondiks on nelja aastaga suunatud 3,4 miljardit krooni. 2007.a eelarves eraldatakse kutsekoolidele 1,2 miljardit krooni.
- Lõime erivajadustega õpilastele võrdsemad võimalused, arendades riigikoole ning eraldades toetusi ja stipendiume.
- Võtsime vastu huvikooli seaduse, luues aluse muusika, tehnika, kunsti jpt. huvialakoolide riiklikuks toetamiseks.
- Tõstisime noorsooorganisatsioonide aastatoetusi 2 korda.
- Teadustegevusse suunatud raha hulk kasvas viimase aastaga ligi kolmandiku võrra..

Meie tegevuskava 2007-2011:

1. Palgareformiga tõstame õpetajate ja õppejõudude palka igal aastal vähemalt neljandiku võrra ja võrdsustame lasteaiaõpetajad õpetajatega.
2. Anname igale õpilasele võimaluse tasuta külastada põhikooli ajal Eesti kultuurikeskust (näiteks KUMU või ERM), põhikooli lõpus Ermitaaži ning gümnaasiumis Louvre'i või mõnda teist Lääne-Euroopa maailmatasemel muuseumi.
3. Looime igale lapsele võimaluse kodu lähedal koolis käia, selleks rakendame uue kulupõhise üldhariduse rahastamismudeli.
4. Tagame põhikoolis tasuta õpikud, töövihikud ja muud õppevahendid, tõstes õppevahendite toetusi 1500 kroonini õpilase kohta.
5. Toetame sotsiaalsete probleemidega lapsi õpilaskodude kohtade ja muu vajalikuga.
6. Alustame lasteaia koolieelsetes rühmades tasuta toitlustamist ja tagame tasuta koolitoidu gümnaasiumi lõpuni.
7. Looime pikapäevakoolid, et 1. – 6. klassis käivatele lastele oleks kella 7st 19ni vajadusel tagatud turvaline ja arendav keskkond.
8. Tagame lasteaiaaasta igale soovijale ja kõigile lastele tasuta koolieelse aasta lasteaia.
9. Jätkame kutseõppe kaasajastamist, tagades kutseõppuritele üldise riikliku stipendiumi, tasuta õppevahendid ja kaasaegsed ühiselamud.
10. Võimaldame erivajadustega lastele head õppimistingimused tavakoolides ja kaasaegsetes riigikoolides.
11. Looime riiklikult rahastatud koolibusside võrgu.
12. Tagame 2011. aastaks kõigile selleks suutelistele ja motiveeritutele ligipääsu tasuta eestikeelse kõrghariduse.
13. Looime tervikliku üliõpilaste sotsiaalsete garantiide süsteemi, et tudeng saaks täielikult õpingutele pühenduda.
14. Kaasajastame ülikoolide ühiselamud, õppehooned ning teadus- ja õppetöö vahendid. Selleks eraldame 400 miljonit krooni aastas 10 aasta vältel.
15. Huvialaringides osalemise eest toetame igat last 2500 krooniga aastas.
16. Suurendame teadus- ja arendustegevuseks eraldatavate vahendite hulka eesmärgiga jõuda samale tasemele Skandinaaviamaadega (1 protsendilt kuni 3-le protsendile).

8. Loov ja liikuv Eesti

Meie kultuuripoliitika eesmärk on tagada inimeste vaba vaimne ja füüsiline areng. Kultuur peab jõudma igasse perre, külla ja linna. Eesti kultuuripoliitika peab tagama meie kunsti ja kultuuri jõudmise rahvusvahelisele areenile.

Väärtustame liikumisharrastust, mis on tervete eluviiside lahutamatu osa. Meie eesmärgiks on katta Eesti optimaalsete nüüdisaegsete spordirajatiste ja jalgrattateede võrguga, mis pakub sportimise võimaluse igatühele.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- Tõstisime riigiasutuste 4500 kultuuritöötajate palka. 2005. aastal oli kultuuriasutuste keskmiseks töötasuks 7093 krooni. 2006. aastal jõudis keskmine palk 7802 kroonini. 2007.a ületab kultuuritöötajate keskmine palk 9000 krooni raja.
- Esimesena Euroopa Liidus võtsime Eestis vastu "Liikumisharrastuse strateegilise arengukava 2006-2010"
- Oleme kolmekordistanud riigi toetust kooridele, orkestritele ja rahvatantsurühmadele laulu- ja tantsupeol osalemiseks. .
- 2005. aastal käivitasime programmi "Teater maale", et tagada professionaalse teatrikunsti kättesaadavus Eesti maapiirkondade ja väikelinnade elanikkonnale.
- 2006. aastal valmis KUMU; alustasime Eesti Rahva Muuseumi ehituse ettevalmistamist.
- Eesti rahvaraamatukogudes on võimalik kasutada tasuta internetti.
- Tallinn valiti Euroopa kultuuripealinna 2011.

Meie tegevuskava 2007-2011:

Loov Eesti

1. Palgareformiga tõstame kultuuritöötajate palka igal aastal vähemalt viiendiku võrra.
2. Alandame kõikide teatrietenduste, kontsertide, kino-, muuseumide ja kunstinäituste ning spordiürituste piletite käibemaksu viiele protsendile.
3. Suurendame riigieelarve toetust rahvaraamatukogude raamatute ja teiste teavikute ostmiseks.
4. Hoiame teatrikülastajate arvu vähemalt 900 000 külastuse tasemel aastas ja keskmise pileti hinna mitte üle 1% riigi keskmisest palgast. Renoveerime Ugala, Endla ja Draamateatri hooned.
5. Toetame teatrite väljasõite maale ja maapiirkondade kooliõpilaste külastusi teatritesse. Aitame omavalitsustel nüüdisajastada kinotehnikat ja avada kinohooneid.
6. Toetame riigi poolt X Noorte laulu- ja tantsupeol ning XXV Üldlaulupeol ja XVIII Üldtantsupeol osalevate kultuurikollektiive.
7. Läheme üle digitaalringhäälingule. Kompenseerime digitaalsignaali vastuvõtuks vajalike seadmed väiksema sissetulekuga perekondadele.
8. Toetame regionaalsete pärandkultuuride (nt Setomaa) säilimist ja edasiarendamist. Seto kultuuritraditsioonid esitame UNESCO vaimse ja suulise kultuuripärandi nimistusse.
9. Toetame loomemajandust ning kultuuri- ja loomingupõhist ettevõtlust. Selleks näeme ette eraldi stardiabi innovaatilistele ja loovettevõtetele.
10. Toetame riiklikult eri kunstialade festivale – nüüdismuusika festival NYJD, Pimedate Ööde Filmifestival, Jazzkaar, Haapsalu vanamuusikafestival, David Oistrahhi festival Pärnus, Kuressaare ooperipäevad, Viljandi pärimusmuusika festival, festival Klaaspärlimäng, teatريفestival Baltoscandal Rakveres, Pärnu antropoloogia- ja dokumentaalfilmifestival, Pärnu Kunstisuvi, Rapla kirikumuusika festival, rahvusvahemuste kultuurifestivalid jt.
11. Alustame Tartusse Eesti Rahva Muuseumi ehitust ja kujundame ERM-ist rahvusvahelise Soome-Ugri uuringute keskuse.
12. Ehitame välja Meremuuseumi sadamaekspositsiooni Tallinna Lennusadamas, rekonstrueerime Pärnus aidahoone ja renoveerime Narva ja Kuressaare linnuste bastionid.
13. Renoveerime Eesti kirikuid ja mõisahooned.
14. Looime ETV digitaliseerimise käigus eraldi kultuuri- ja spordikanali.

Liikuv Eesti

1. Jätkame liikumisharrastuse sihtprogrammi eesmärgiga arendada sportimisvõimalusi vabas õhus, tagada tervisesportlastele arstiabi ja infoteenindus- ja nõustamine.
2. Inimeste sportimis- ja liikumisvõimaluste laiendamiseks teeme ettevõtjatele töötajate otseselt sportimisele suunatud kulutused maksuvabaks, kusjuures kuu kompensatsiooni piirmäär on 1000 krooni töötaja kohta.
3. Seame treenerite töö ja tasustamise põhimõtted vastavusse õpetajaameti omadega. Sõlmime riigi, kohaliku omavalitsuste ning spordiklubidega treenerite tasustamise kokkuleppe.
4. Toetame olümpialiikumist.
5. Ehitame Eestisse suusatreeningtunneli, see soodustab tulevaste olümpiavõitjate pealekasvu ja motiveerib noori tegelema suusaspordiga.

9. Ettevõtlus ja uued töökohad

Eesti on tänaseni olnud rahvusvahelises tööjaotuses sh ka teadustegevuses valdavalt alltöövõtja. Eestlaste elujärg ei saa tõusta Euroopa keskmisele tasemele kui meil ei ole oma arendustegevust ja innovatsiooni. Loomes Eesti kapitalile ja tootjatele õiglasel tingimused omal ja rahvusvahelisel turul konkureerimiseks. Loomemajanduse toetamiseks arendame välja kultuuriettevõtlust soosiva keskkonna, mis tõstab Eesti atraktiivsust ja rahvusvahelist konkurentsivõimet ning toetab üleminekut teadmispõhisele majandusele.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- Arengufondi moodustamisega lõime reaalse võimaluse kodumaise strateegilise arendustegevuse ja innovatsiooni edendamiseks.
- Tänu aktiivsele tööhõivepoliitikale oleme vähendanud töötust kaks korda. 2005-2006 eraldati tööhõivepoliitikale riiklikke vahendeid veerand miljardit krooni.
- Tallinn on asutanud oma Tondiraba tööstuspargi, rajamisel on tööstuspark Tallinna sadamasse ja Ülemistele endise Dvigateli territooriumile. Tööstusparkide rajamisega on ettevõtlust soodustanud ka teised linnad ja vallad nt Rae, Sõmeru jt.
- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu toimub Euroopa Liidu tõukefondide raha kasutamine nii ettevõtluse toetamiseks kui teadusmahuka tootmise arendamiseks, 2002-2006 eraldati ettevõtlusele miljard krooni.
- Ettevõtete asutamine muutus kiiremaks.

Meie tegevuskava 2007-2011:

1. Rakendame Arengufondi töösse ja muudame Eesti alltöövõtjast innovaatiliseks riigiks.
2. Toetame ülikoolide, teadusasutuste ja ettevõtete koostööd innovatsiooni ja tootearenduse valdkonnas.
3. Toetame loomemajandust ning kultuuri- ja loomingupõhist ettevõtlust. Selleks näeme ette eraldi stardiabi innovaatilistele ja loovettevõtetele.
4. 2007-2013 eraldame ettevõtluse toetamiseks Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu 7 miljardit krooni.
5. Toetame maksukorraldusega ainult Eestisse investeerimist (sealhulgas ettevõtluseks vajaliku maa eraldamisel, infrastruktuuri rajamisel ja tööjõu koolitamisel) aga mitte kapitali Eestist väljavedu.
6. Paigutame tööhõivepoliitikasse 2 miljardit krooni, pöörates enim tähelepanu puuetega inimeste, noorte ja pikka aega töötute tööle aitamiseks. Aitame ka töötavatel inimestel täiendada teadmisi ja oskusi võimaldades neil saada tööd ja paremat palka ning ennetada töötuks jäämist.
7. Loomes igasse Eestimaa regiooni arenduskeskuse ja tööstuspargi.
8. Suuname eelarvesse laekuva kütuse aktsiisimaksu täielikult teedevõrgu ja transpordi infrastruktuuri arendamiseks.
9. Käivitame laevanduse arengu toetamiseks ja laevastiku konkurentsivõime tõstmiseks Euroopa Liidu regulatsioonidele vastava toetussüsteemi.
10. Me ei poolda odava ja vähe kvalifitseeritud tööjõu sissevedu.

10. Keskkond ja ühistransport

Tänaste vajaduste rahuldamisel ei tohi hävitada tulevaste põlvkondade võimalusi. Me ei toeta uute põlevkivikaevanduste avamist Virumaal. Keskerakonna eesmärgiks on keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutuselevõtu soodustamisega ning energiasäästu taotlevate projektide toetamisega tagada säästev ja keskkonnasõbralik majandus. Kõigile on vaja luua igakülgset võimalust säästvate käitumisharjumuste kujunemiseks ja jäätmetest vabanemiseks.

Ühistranspordi arendamisel ei ole esmatähtis mitte selle majanduslik tasuvus, vaid inimestele mugavate liikumisvõimaluste tagamine, ääremaade ühendamine keskustega ja keskkonnasõbralikkus. Eesti Raudtee muudame Eesti rahva ja riigi huve teenivaks ettevõtteks.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- Eesti Raudtee AS enamusaktsionäri BRSi ja Eesti riigi vahel sõlmiti leping Eesti Raudtee tagastamiseks rahvale. Eesti Raudteest sai rahvaraudtee.
- Elektriturseaduse muudatusega sätestatakse täiendavad soodustused taastuvenergia ja koostootejaamades toodetava energia tootjatele.
- Loodusvarade taastootmiseks, keskkonnaseisundi hoidmiseks ja keskkonnakahjustuste heastamiseks suunatakse 2007.a eelarves ca 700 miljonit krooni.
- Erinevad omavalitsusüksused on algatanud oma keskkonnaprogrammid nt Tallinna poolt välja käidud „Euroopa Rohelise Pealinna“ idee.
- Valmistasime ette projektid uute, kaasaegsete elektrirongide soetamiseks Elektriraudteele, elektriraudtee kontaktliinide ja ooteplatvormide ümberehitamiseks.
- 2007. aastal kavandame reisijateveo toetusteks kokku 633 miljonit krooni. Kasv 2006.a eelarvega võrreldes on 105 miljonit krooni ehk 20 protsenti.
- Märtsis 2007 aastal tihendame rongiliiklust Lõuna-Eestis (Tartu-Valga, Tartu-Orava ja Tartu-Jõgeva liinidel) ja taasavame reisirongiliini Sankt – Peterburgi.

Meie tegevuskava 2007-2011:

Puhas looduskeskkond ka tulevastele põlvedele:

1. Muudame põlevkivikaevandamise riigi monopoliks. Põlevkivi säästva kaevandamise ja kasutamise tagamiseks töötame välja ja võtame vastu põlevkiviseaduse.
2. Töötame välja ja rakendame pikaajalise arengukava ammendatud allmaakaevanduste alade sotsiaalse jätkusuutlikkuse (veevarustuse probleemid jms) tagamiseks.
3. Suurendame taastuvenergia osatähtsust energiatarbimises eesmärgiks saavutada taastuvenergia osakaaluks 2015. aastal 10% elektri brutotarbimisest. Soodustame elektri- ja soojusenergia koostootmist ja kohalike taastuvate kütuste kasutamist.
4. Korraldame rahvahääletuse Eesti osaluse üle Leedus Ignalina tuumajaamas.
5. Ei kehtesta aktsiisimaksu biomassist (nt raps) toodetud kütustele.
6. Toetame looduskaitsega tegelevate vabatahtlike ja mittetulundusühingute tegevust.
7. Kindlustame klaas- ja plasttaara vastuvõtmise kohtade hulga suurendamise, tagame bensiinjaamades ja linna-vallakeskustes ohtlike jäätmete kogumiskohad, motiveerime omavalitsusi avama uusi sorteeritud jäätmete vastuvõtu kohti- jäätmejaamu.
8. Võitleme radikaalselt metsade ja teeäärte prahistajatega: teeme ühiskondlikku teavitamiskampaaniat ja rakendame tabatud reostajad koristustöödele.
9. Toetame ökoloogiliselt puhta toidu tootmist ja tarbimist, alustame ühiskonnas debatti mahepõllunduse katsepiirkondade (nt Hiiumaa, Läänemaa, Kagu-Eesti) loomiseks.
10. Tagame 2011. aastaks puhta joogivee kättesaadavuse kõigi asulate elanikele.
11. Jätkame tööd ohtlike kaubavedude ning kaupade ümberlaadimiskeskuste Tallinna kesklinnast välja viimiseks. Tartu ohtlike veoste probleemi lahendamiseks alustame Koidula piirijaama ehitamist.
12. Väärtustame rahvusmaastike (rannakarjamaad, loopealsed, puisniidud jms) võrgustikku ja nende kaitset, tagame riigipoolsed toetused nimetatud maastike hooldajatele.

Roheline tuli ühistranspordile!

1. Kehtestame Eesti-sisese reisijateveo ühistranspordi piletitele 5%-lise käibemaksumäära.

2. Erinevate transpordiliikide ja vedajate töö integreerimiseks ja elanikele sobivaimate väljumisaegade tagamiseks moodustame kogu Eesti ühistranspordi koordineeriva üleriigilise ühistranspordikeskuse.
3. Nõustame ja toetame maakondlikke omavalitsusliite maakonna ühistranspordikeskuste käivitamisel ja arendamisel.
4. 2011. aastaks uuendame kogu reisirongide vagunipargi. Reisirongiliiklus muutub kiireks, mugavaks ja turvaliseks. Samaaegselt uuendame elektriraudtee ooteplatvormid.
5. Alustame elektriraudtee pikendamist Aegviidust Rakvereni ning perspektiivis Narva, Tartu, Valga ja Koidulani.
6. Alustame Koidula piirijaama ehitamist ja *Rail Baltica* projekteerimist.

11. Kogu Eesti peab elama!

Meie eesmärgiks on terve Eesti regionaalselt ja sotsiaalselt tasakaalustatud areng ning maaelu säilitamine ja edendamine. Kohalikul omavalitsusel on kandev roll kohaliku elu edendamisel sh ka palgareformi läbiviimisel kohalikul tasandil.

Võimalik haldusreform saab toimuda alles pärast osapoolte ja erakondade konsensuslikku kokkulepet.

Aastatel 2003-2007 saavutasime:

- Kohaliku omavalitsuse tulubaas muutus riiklikest maksuvabastustest sõltumatuks.
- Suurendasime kohalike teede remondiks eraldatavat raha kolm korda: 2007. a eraldatakse linnadele ja valdadele 15% kütuseaktsiisist.
- Üksikisiku tulumaksust kohalikele omavalitsusele laekuv osa tõusis 11,6%-st kuni 11,8%-ni ja 2007. a 11,9%.-ni.
- Kuni 2005. aastani püsis kohalike omavalitsuste tasandusfondi maht 950 miljoni krooni tasemel, 2007. aastaks jõuab tasandusfond 1,43 miljardi kroonini.
- Soodustasime kohalike omavalitsuste koostööd jäätmehoolduse ja teistes valdkondades.
- Algas Tallinn-Tartu maantee uuendamine. 2007. aastal kulub maantee kaasajastamiseks (EL abiga) üle 400 miljoni krooni.
- Saaremaal Tagaranna poolsaarel avati Saaremaa süvasadam, renoveeriti väikesadamaid (Ruhnu, Kihnu, Mõntu, Roomassaare) ja kohalikke lennuvälju (Kärdla, Kihnu, Ruhnu)

Meie tegevuskava 2007-2011:

Väikeriigil ei tohi olla üüremaid

1. Säilitame väiksed maapostkontorid ja laiendame nende poolt pakutavate teenuste ringi. Igas postkontoris peab inimesel võimalik kasutada internetiühendust, mis võimaldab tasuta avalike teenuste kasutamist.
2. Kujundame maavalitsused maakondlikeks teeninduskeskusteks, põhilised riigi teenused peavad olema maavalitsuse teenindussaaliks kättesaadavad. Teeme riigi ja kohalike omavalitsuste põhilised teenused kasutatavaks ka interneti vahendusel.
3. Tagame maapiirkondades kiirabi ja päästeteenistuse kättesaadavuse.
4. Loomes igale lapsele võimaluse kodu lähedal koolis käia, selleks rakendame uue kulupõhise üldhariduse rahastamismudeli.
5. Tagame võimaluse internetiühenduse kasutamiseks kogu Eestis.
6. Jätkame Tallinn-Tartu maantee ja Tallinn- Narva maantee ning teiste maanteede kaasajastamist;
7. Tagame, et kõikidesse vallakeskustesse pääseb mööda tolmuva kattega teed. Hooldame teeääri, korrastame teeäärsed niitmata ja võsastunud ribad, et parandada maapiirkondade üldilmet ja vähendada liiklusõnnetusi.
8. Toetame Saaremaa püsiühendust ja uute Narva, Tartu ja Pärnu sildade ehitamist. Rekonstrueerime Heltermaa-Rohuküla ja Kuivastu-Virtsu sadamad.
9. Kehtestame saarte elanikele maanteepikenduse põhimõttest lähtuvad praamipiletite hinnad.
10. Tagame maaelu toetuskeemide lihtsa ja läbipaistva kasutamise. Pooldame eraldi toetusi (stardikapitali) noortalunikele.

11. Tagame konkurentsitingimuste võrdsustamiseks maaelu ja põllumajanduse toetamise, sh täiendavad siseriiklikud otsetoetused Euroopa Liidu liitumislepingus sätestatud maksimaalmäärades.
12. Moodustame ja rakendame looduskahju kindlustusfondi.
13. Arendame Euroopa Liidu tõukefondide abil põllumajandustootmise kõrval ka maaelu kui eluviisi (elatalude ümberkorraldamine, põllumajanduslik keskkond, metsastamine, maaparandus, külade arendamine, alternatiivse ja väikeettevõtluse arendamine jne)
14. Soodustame mahetootmist ja mahetoodete turustamist ning bioenergia lähteainete tootmist.
15. Töötame välja talu õiguslikku staatust reguleeriva seadusandluse (nt asendustalunikud)
16. Ei toeta põllumajandusliku diislikütuse aktsiisi tõusu ja ei kehtesta aktsiisimaksu biomassist (nt raps) toodetud kütustele.
17. Soodustame hoiu-laenuühistute süsteemi laienemist maal, et pakkuda kohalikule väikeettevõtlusele pankadest soodsamaid laenuvõimalusi ja elanikele tulusamaid tingimusi säästetud raha hoiustamiseks.

Võim kodukohta:

1. Tugevdame kohaliku omavalitsuse tulubaasi: tõstame kohalikule omavalitsusele laekuvat tulumaksu kuni 12,8%-ni ning suurendame tasakaalustatult tasandusfondi.
2. Suurendame kohalike teede remondiks eraldatavalt raha kaks korda st 30%-ni kütuseaktsiisist.
3. Loome teadus- ja arenduskeskuse, mille eesmärgiks on kohaliku omavalitsuse ja regionaalarengu küsimustega tegelemine.
4. Anname maakondlikele omavalitsusliitudele senisest paremad võimalused avalik-õiguslike funktsioonidega tegelemiseks sh taastame riikliku toetuse omavalitsusliitudele vähemalt 15 miljoni krooni ulatuses aastas.
5. Toetame kohalike omavalitsusi koolibusside käiguhoidmisel, selleks loome riiklikult rahastatud koolibusside võrgu.
6. Toetame riigieelarvest kohaliku omavalitsuse haridus-, sotsiaalvaldkonna-, kultuuri- ja spordiinvesteeringuid.
7. Anname munitsipaalpolitseile täiendavaid õigusi avaliku korra ja liiklusohutuse tagamiseks ning õigusrikkumiste ennetamiseks.
8. Kiirendame omavalitsuse arenguks vajaliku maa munitsipaliseerimist.

12. Eesti huvid esikohale!

Meie välispoliitiliseks prioriteediks on Eesti riigi ja Eestis elavate inimeste huvide esindamine ja kaitsmine välismaal. Meie peamine eesmärk on säilitada Eesti iseseisvus, territoriaalne terviklikkus, põhiseaduslik kord ja Eesti rahva turvalisus. Seda aitab meil teostada aktiivne liikmelisus Euroopa Liidus ja NATO-s. Lähtudes oma rahvuslikest huvidest tuleb Eestil lisaks koostööle Euroopa Liidus ja NATO-s arendada kahepoolseid suhteid ka kolmandate riikidega.

Eestil eesmärgiks peab olema võimekus kaitsta ennast igal juhul ja ükskõik kui ülekaaluka vastase vastu. Eesti peab arendama nii iseseisvat kaitsevõimet kui ka rahvusvahelist kaitsealast koostööd. Abi teistelt saame loota siis, kui oleme selgesti väljendanud tahet ja valmisolekut ennast ise kaitsta.

Meie tegevuskava 2007-2011:

1. Teeme Eesti rahvuslikke huve selgelt silmas pidavat välispoliitikat, mille koostisosaks on eelarvamustevaba koostöö kõigi naaberriikidega ja teiste meile huvipakkuvate riikidega.
2. Eelistame ajateenistusel, rahvuslikel aadetel ja kaitsetahtel põhinevat kaasaegselt relvastatud kaitseväge.
3. Osaleme rahvusvahelistel sõjalistel missioonidel, mis ei tulene otseselt meie lepingulistest kohustustest Euroopa Liidus või NATO-s, vaid ÜRO mandaadi olemasolul.
4. Toetame tihedat välis- ja sisejulgeolekualast koostööd Euroopa Liidu ja NATO vahel.
5. Toetame aktiivselt Euroopa Liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika väljaarendamist.
6. Vastavalt majanduskasvule ja avarduvatele võimalustele suurendame järk-järgult Eesti jõukohast panust maailma arenguabisse.

7. Kaitseme igal võimalikul juhul välispoliitilisel tasandil Eesti ja Eestit ümbritseva regiooni majandus- ja keskkonnahuve.
8. Toome Eesti sõdurid 2007. võidupühaks Iraagist koju.